

VYHRAZENÉ TECHNICKÉ ELEKTRICKÉ ZAŘÍZENÍ A JEJICH REVIZE

Text: Vladimír Baletka

JAKÉ POVINNOSTI PŘINESE ZÁKON 250/2021 SB. PROVOZOVATELŮM VTZ A PROČ LZE TUTO SKUTEČNOST VNÍMAT JAKO PŘÍLEŽITOST K DIGITALIZACI REVIZÍ, KONTROL A ÚDRŽBY?

nosti na EZ a na odbornou způsobilost v elektrotechnice

V tomto článku přiblížíme první předpis, a tím je NV 190/2022 Sb. o elektrických VTZ, protože právě elektrická VTZ jsou nejrozšířenější. Seznámíme se základními změnami, které jsou v tomto NV uvedeny a jaký dopad to bude mít na provozovatele VTZ.

CO VTZ ELEKTRICKÝM JE A CO NENÍ?

Jedna z důležitých částí tohoto NV 190/2022 Sb. je přesná definice toho, co VTZ elektrickým je a co není. Ve stávající legislativě bylo Vyhláškou 73/2010 Sb. definováno pouze to, které elektrické zařízení vyhrazenými TZ jsou. Častým dotazem pak bývalo, kam s elektrickými spotřebiči? Jsou to VTZ, nebo nejsou? Nová legislativu už i toto definuje poměrně přesně.

V novém znění NV 190/2022 Sb. je definice vyhrazeného TZ uvedena takřka shodně s původní a to takto:

Vyhrazenými elektrickými zařízeními jsou dle §3 odst. 1) zařízení, která představují zvýšenou míru ohrožení života, zdraví a bezpečnosti fyzických osob, a to: a) elektrická zařízení pro výrobu, přeměnu, přenos, rozvod, distribuci a odběr elektrické energie a elektrické instalace staveb a technologií, b) zařízení určená k ochraně před účinky atmosférické nebo statické elektřiny

Nově jsou v §3 odst. 2) definovány elektrické spotřebiče, které **vyhrazenými** technickými zařízeními **NEJSOU**:

- ruční elektromechanické nářadí,
- elektronické přístroje a elektrické spotřebiče do napětí 400 V včetně, pokud nejsou určené pro pevné připojení k elektrické síti,
- prodlužovací šňůry a odpojitelné přírody,

LHŮTY OPAKOVANÝCH ZKOUŠEK A REVIZÍ

Skupina používání	Třída ochrany	Intervaly opakovaných zkoušek		Intervaly opakovaných revizí	
		Nepřípevněné spotřebiče držené za provozu v ruce, ruční nářadí	Ostatní nepřípevněné spotřebiče	Nepřípevněné spotřebiče držené za provozu v ruce, ruční nářadí	Ostatní nepřípevněné spotřebiče
A		Před vydáním provozovateli nebo uživateli		Podle skupiny jejich používání	
B	I	3 měsíce	6 měsíců	12 měsíců	24 měsíců
	II a III	6 měsíců	6 měsíců	24 měsíců	24 měsíců
C	I	6 měsíců	24 měsíců	24 měsíců	
	II a III	12 měsíců	24 měsíců	48 měsíců	96 měsíců
D, E	I, II, III	12 měsíců	24 měsíců	48 měsíců	96 měsíců

Zdroj: www.elektroprumysl.cz

- zdravotnické elektrické přístroje,
- elektrická zařízení strojního zařízení, které je považováno za stanovený výrobek, dle Zákona 22/1997 Sb. tj. mají vydáno prohlášení o shodě a označení CE
- elektrická zařízení a instalace s charaktery proudu nebo napětí, které nepředstavují zvýšenou míru ohrožení života, zdraví a bezpečnosti fyzických osob, pokud nejsou určeny k použití v prostředí s nebezpečím výbuchu plynů, par nebo prachů

Přestože nejsou tato zařízení vyhrazená, tak revize, kontroly a odborné prohlídky těchto elektrických spotřebičů **musí být provozovatelem prováděny minimálně jednou ročně**. Konkrétně tato povinnost vyplývá ze Zákona č. 378/2001 Sb., Zákona č. 309/2006 Sb. § 4 odst. 1 písm. c), Zákona 262/2006 Sb. Zákoník práce v § 349, právně závaznou normu ČSN 33 1600 ed.2. a ČSN EN 50699, která pravidelné revize a kontroly doplnila o tzv. **opakované zkoušky**, které souvisí s ověřováním účinnosti ochranných opatření elektrického zařízení. **Opakované zkoušky elektrických spotřebičů**, jsou-li provozovatelem řádně prováděny, tak prodlužují lhůtu pro pravidelné revize na minimálně dvojnásobnou lhůtu. Podle dříve platné Vyhlášky

50/1978 Sb. je mohla provádět osoba s §6, tedy pracovníci pro samostatnou činnost s vyšší kvalifikací, ne nutně revizní technik s §9. Podle NV 194/2022 Sb. tedy opakované zkoušky může provádět osoba znalá pro samostatnou činnost opět podle §6, anebo také osoba poučená §4 pod dohledem osoby znalé. Dojde-li k souběhu termínů pro provedení opakované zkoušky a opakované revize, potom vykonání revize lze považovat i za splnění povinnosti vykonat opakovanou zkoušku.

Zjednodušeně řečeno to v praxi znamená, že pro každou prodlužovačku, lampičku, monitor a počítač, varnou konvici a jiné elektrické spotřebiče, které nejsou pevně připojeny do sítě pod napětím do 400 V, nepotřebujete každý rok revizi a nemusíte každý rok volat „revizáka“, jak je častým zvykem, ale můžete si případně sami udělat opakovanou zkoušku za výše uvedených podmínek a „revizáka“ s §9 volat až na termín opakované revize. **Zavedením režimu opakovaných zkoušek tak můžete snížit provozní náklady na revize.** Podmínkou je, že k opakované zkoušce máte písemný Záznam o provedení. To vše musí provozovatel mít popsáno v Řádu prohlídek, údržby a revizí, jak píšeme níže.

ZAŘAZENÍ VYHRAZENÝCH ELEKTRICKÝCH TECHNICKÝCH ZAŘÍZENÍ DO TŘÍDY I. A TŘÍDY II.

Zařazení do tříd musí vyplývat z nebezpečí působení vnějších vlivů z projektové nebo provozní dokumentace:

I. třída dle § 4 odst. 1) zahrnuje:

- prostory s extrémně vysokou teplotou +55 °C, prostory s výskytem tryskající a intenzivně tryskající vody a možností ponoření se zvýšeným rizikem, výbušné prostředí, prostředí požáru atd.
- elektrické zařízení určené na ochranu před účinky atmosférické a statické elektřiny, pokud chrání zařízení uvedená v tomto odstavci atd.

II. třída dle §4 odst. 2) jsou zařízení:

- ostatní
- zařízení určená na ochranu před účinky atmosférické a statické elektřiny neuvedená v odst. 1) písmeno e)

Protokol o určení vnějších vlivů musí být také součástí Průvodní dokumentace a lze ho získat z projektové dokumentace k technickému zařízení. Pokud protokol o určení VV schází, tak ho musí vypracovat odborná komise provozovatele, ve které jsou zastoupeny všechny odborné profese, které se provozu technického zařízení účastní, nebo jsou do ní přizváni (technolog,

PROVÁDĚCÍ PŘEDPISY: VYHRAZENÉ TECHNICKÉ ELEKTRICKÉ ZAŘÍZENÍ

V minulém čísle FMJ jsme řešili téma legislativních změn, které sebou přináší Zákon 250/2021 Sb. o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení. Nyní se zaměříme na jednotlivé prováděcí předpisy a změny, které z tohoto pro provozovatele a další dotčené osoby vyplývají. Prováděcí předpisy byly schváleny až pár dní před koncem června a ve Sbírce zákonů vyšly k 30. 6. 2022. Účinnosti Zákona 250/2021 Sb. od 1. 7. 2022 už tedy nic nebrání. Prováděcí předpisy vyšly ve sbírce zákonů pod čísly: **NV č. 190/2022 Sb.** NV o VTZ elektrických **NV č. 191/2022 Sb.** NV o VTZ plynových **NV č. 192/2022 Sb.** NV o VTZ tlakových **NV č. 193/2022 Sb.** NV o VTZ zdvihacích **NV č. 194/2022 Sb.** NV o požadavcích na odbornou způsobilost k výkonu čin-

vedoucí údržby, revizní technik, technik BOZP atd.).

VYPRACOVANÝ ŘÁD PROHLÍDEK, ÚDRŽBY A REVIZÍ VYHRAZENÉHO ELEKTRICKÉHO ZAŘÍZENÍ

Provozovatel musí mít k vyhrazenému elektrickému vyhrazenému technickému zařízení zpracován Řád prohlídek, údržby a revizí a v něm stanovit minimálně toto:

- jednotlivé úkony prohlídek, zkoušek a údržby, včetně preventivní údržby, s přihlédnutím k požadavkům výrobce jednotlivých vyhrazených elektrických zařízení obsaženým v jejich průvodní dokumentaci, k právním a ostatním předpisům k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a k provozním podmínkám vyhrazených elektrických zařízení,
- pravidelné intervaly provádění úkonů dle výše uvedeného,
- způsob evidence výsledků prohlídek, zkoušek, údržby a evidence zjištěných a odstraněných závad při provozu a údržbě vyhrazeného elektrického zařízení,
- lhůty revizí v souladu s Přílohou č. 4 k NV 190/2022 Sb.

Řád prohlídek, údržby a revizí může být součástí řádu preventivní údržby, pokud byl pro vyhrazené elektrické zařízení vydán.

Toto je jeden z důvodů, o kterých si myslím, že pokud si má provozovatel řádně a spolehlivě Řád prohlídek, údržby a revizí nastavit a dodržovat, tak bez použití digitalizace a CAFM systému to bude zvládat jen velmi obtížně. Samozřejmě se to odvíjí od rozsahu VTZ, ale troufám si tvrdit, že s vedením tak rozsáhlé agendy to bude pro i pro „menší“ provozovatele poměrně značný problém.

STATUT OSOBY ODPOVĚDNÉ ZA PROVOZ VYHRAZENÉHO TECHNICKÉHO ZAŘÍZENÍ

Povinnost pověření osoby odpovědné za provoz vyhrazeného technického zařízení vyplývá z §8. Minimální požadavky na bezpečnost při činnosti na vyhrazených elektrických zařízeních se rozumí:

- d) určení fyzické osoby odpovědné za elektrické zařízení, k jejímž povinnostem patří zajištění bezpečného provozu vyhrazeného elektrického zařízení, na základě písemného pověření vydaného v listinné nebo elektronické podobě právníkem nebo podnikající fyzickou osobou, která vyhrazené elektrické zařízení provozuje.

Osobu odpovědnou pověřuje provozovatel, tedy statutární zástupce, nebo jím zplnomocněná osoba na základě písemného pověření a pověřená osoba pověření přijímá. Osoba odpovědná může být interní zaměstnanec, který splňuje podmínky a pověření přijme, nebo externí firma na základě příkazní smlouvy.

Výkon osoby odpovědné je definován v ČSN EN 50110-1 ed. 3 a do povinností a odpovědností OO spadají např. převzetí a podpis revizních zpráv od revizního technika, seznámení se s obsahem a kontrola obsahu revizní zprávy po obsahové i formální stránce, kontrola průvodní a provozní dokumentace, zastupování statutárního zástupce při kontrolách orgánů státní správy, vydání zákazu používání VTZ, pokud nejsou splněny podmínky bezpečného provozu atd.

OBSAH REVIZNÍ ZPRÁVY, MOŽNOST ELEKTRONICKÉ FORMY PŘEDÁNÍ A ELEKTRONICKÉHO PODPISU RZ

Obsah, co musí obsahovat revizní zpráva vypracovaná revizním technikem, definuje §10 a za důležitou část také považují definici, že v případě elektronického

předání zprávy o revizi musí být elektronický dokument podepsán uznávaným elektronickým podpisem.

K podpisu RZ by tedy měl postačit uznávaný neboli kvalifikovaný elektronický podpis (např. Česká pošta – certifikát post signum) dle Zákona č. 297/2016 Sb. Zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce.

Zaslání revizní zprávy datovou schránkou ale nenahrazuje elektronický podpis. Datová schránka nahrazuje elektronický podpis na podání činěná vůči orgánům veřejné správy, nikoliv podání soukromoprávní a nenahrazuje ho tam, kde je zapotřebí k dokumentu připojit podpisy více osob, což v případě revizní zprávy tak je, protože převzetí RZ podepisuje provozovatel.

Elektronický podpis se prozatím mezi revizními techniky příliš nerozšířil, doufejme, že se to tímto změní a ubude nám tak spousta papírů. ■

VLADIMÍR BALETKA

Za více než dvacet let praxe na středních a vyšších manažerských pozicích ve firmách s ročním obrátem od 100 mil. Kč až do 1 mld. Kč získal velké množství praktických zkušeností s nastavováním funkčních firemních procesů při souběžné optimalizaci provozních nákladů a pod podmínkou respektování ekonomických možností firmy. Je jednatelem společnosti eFACILITY consulting s.r.o a členem IFMA CZ.